

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Миколаївський національний аграрний університет
Освітня програма	39650 Агрономія
Рівень вищої освіти	Молодший бакалавр
Спеціальність	201 Агрономія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

15.12.2021 р.

Справа № 1799/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 20 "Аграрні науки та продовольство" у складі:

Лопушняк Василь Іванович – головуєчий,

Бутко Микола Олександрович,

Василишин Роман Дмитрович,

Власенко Володимир Анатолійович,

Вовк Стах Осипович,

Гончарова Олена Вікторівна,

Пастухов Валерій Іванович,

Сатарова Тетяна Миколаївна,

за участі запрошених осіб:

відсутні,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Миколаївський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	39650
Назва ОП	Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	201 Агрономія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Молодший бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 8, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Освітньо-професійна програма Агрономія РВО молодший бакалавр є частиною реалізації в МНАУ комплексу безперервної освіти, єдиної системи підготовки за спеціальністю 201 «Агрономія». Місія університету полягає в підготовці висококваліфікованих фахівців, які володіють конкурентними фундаментальними і прикладними знаннями, здатні їх застосовувати та примножувати через самонавчання, що відображено в Стратегії розвитку МНАУ на 2016-2025 р. (<https://www.mnau.edu.ua/files/home/kr20162023.pdf>).

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Цілі і ПРН ОП П Агрономія здійснюється з урахуванням потреб зацікавлених стейкхолдерів. З цією метою проводяться зустрічі з стейкхолдерами, опитування та анкетування, враховуються пропозиції органів студентського самоврядування, ради Науково-творчого товариства молодих науковців МНАУ, ради роботодавців. Наприклад, академічною спільнотою було запропоновано навчальну практику «Введення до майбутньої професії» доповнити вивченням агрономічних дисциплін, а також об'єднати освітні компоненти «Фізіологія рослин» та «Сільськогосподарська мікробіологія» в одну з подальшою зміною внутрішнього наповнення робочої програми дисципліни. Ці пропозиції було розглянуто на вченій раді факультету агротехнологій (протокол № 7 <https://drive.google.com/drive/folders/10Fpgc-m5cVdM76CZFmem-13PBLNuhVp3>) та враховано під час формування ОП 2021 р.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі та програмні результати навчання у повній мірі відповідають тенденціям розвитку спеціальності та попиту фахівців з агрономії, що зазначено в рецензіях роботодавців (https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/agronomij/opp/recenziya-vozhegovva-r_2019.pdf). З інформації наданої гарантом ОПП, при формуванні цілей та визначенні програмних результатів члени робочої групи проводили консультації з Уманським національним університетом садівництва. Зауваження. В ОПП Агрономія РВО молодший бакалавр та у Відомостях про самооцінювання представлено дуже обмежену інформацію про використання досвіду аналогічних вітчизняних програм і взагалі не представлено аналізу досвіду аналогічних закордонних освітніх програм.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

СВО початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» відсутній. Аналіз ПРН за ОП засвідчує, що вони відповідають вимогам 5 рівня Національної рамки кваліфікацій.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОПП Агрономія РВО молодший бакалавр становить 120 кредитів ЄКТС, що відповідає п. 3 статті 5 ЗУ «Про вищу освіту». Стандарт вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) спеціальності 201 «Агрономія» відсутній. Вибіркова складова ОПП становить 32 кредитів ЄКТС, що складає 26,6 % від загального обсягу, тобто відповідає п. 15 статті 62 ЗУ «Про вищу освіту».

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

ОПП Агрономія РВО молодший бакалавр є структурованою і містить всі необхідні позиції та визначення (загальна інформація, мета, опис, перелік компетентностей та ПРН, перелік ОК тощо). Загалом зміст ОПП та освітні компоненти в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН. Усі ПРН, що передбачені ОПП, забезпечуються обов'язковою складовою програми, що затверджена 2021 р., на відміну від ОПП 2019 р. де ПРН 8 забезпечується за рахунок ВК <https://www.mnau.edu.ua/faculty-agro/molodshij-bakalavr/>. Зауваження. 1. Структурно-логічна схема представляє собою лише перелік кодів і назв освітніх компонентів, розподілений за семестрами. В структурно-логічній схемі не показано логічні зв'язки між освітніми компонентами, що особливо важливо для навчання за скороченим терміном. 2. ОПП і НП містять зовнішню кількість освітніх компонентів для скороченого циклу навчання впродовж 1 року і 10 місяців. 3. В НП розділ 2 названо "Вибіркові компоненти", що не вказує, хто саме робить вибір дисциплін, ЗВО чи здобувач. 4. В ОПП Агрономія для позначення окремих освітніх компонентів використовується нерозшифроване скорочення "ВБ". В навчальному плані освітні компоненти позначаються лише номерами, без позначень ОК і ВК.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Проведений аналіз ОПП, навчального плану, робочих програм ОК та силабусів дозволив дійти до висновку, що зміст ОПП повністю відповідає предметній області спеціальності 201 «Агрономія», в основному він складається з професійно-орієнтованих дисциплін. ОПП спрямована на підготовку фахівців із агрономії, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з рентабельного і екологічно безпечного вирощування сільськогосподарських культур, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов з використанням теорій та методів біології та аграрних наук.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Вибіркова складова ОПП становить 32 кредити ЄКТС, що складає 26,7 % від загального обсягу, таким чином загальний обсяг ВК відповідає п. 15 статті 62 ЗУ «Про вищу освіту». Формування індивідуальної освітньої траєкторії регламентується Положенням про організацію освітнього процесу <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>; Положенням про порядок реалізації права на вибір дисциплін <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/271.pdf> у МНАУ. Каталог вибіркових дисциплін для ОП знаходиться у відкритому доступі на сторінках сайту ЗВО https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/agronomij/2021-2022/katalog_201.pdf.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка проводиться в тому числі через проведення виїзних занять, навчальних та виробничих практик в умовах виробництва, в тому числі на базах філій кафедр. Практична підготовка здобувачів регламентована Положенням про проведення практик студентів у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/098.pdf>), Положенням про проведення практик та стажування студентів МНАУ закордоном (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/099.pdf>). Практична підготовка організована також на базі Інститутів МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/structure/institutes/>, Наукового парку «Агрперспектива» <https://np.mnau.edu.ua/ua/>, Навчально-науково - практичного центру <https://www.mnau.edu.ua/structure/nnpc-mnau/>, ґрунтово-агрохімічної лабораторії, які технологічно пов'язані з процесом підготовки фахівців сільськогосподарства, в т.ч. і молодших бакалаврів. ОПП та НП передбачають обов'язкову практичну підготовку здобувачів, яка становить 8,0 кредитів ЄКТС, зокрема 6 кредитів навчальної практики та 2 кредити виробничої, що складає 240 годин (11,3% від загальної кількості аудиторних годин). Зауваження. За пропозиціями роботодавців тривалість практичної підготовки треба збільшити.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Аналіз змісту ОПП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), зокрема, на ОК «Іноземна та українська мова за професійним спрямуванням», «Інформаційні технології», навчальній і виробничій практиках. Усі ОК забезпечують набуття здобувачами таких навичок, як самомотивація, робота в команді, робота в мікрогрупах під час проведення занять, формування індивідуальної відповідальності в умовах командної роботи, здатність працювати під тиском та керуванням часом. Чітке слідування розкладу занять, графіку консультацій та ін. формує у здобувачів навички ефективно керувати своїм часом, розставляти пріоритети серед завдань.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Загальний бюджет навчального часу складає 120 кредитів ЄКТС (3600 годин), з яких обсяг аудиторних становить 2120 годин (58,8%), а обсяг самостійної роботи здобувачів становить 1480 години (41,2%). Аудиторне навантаження дисциплін становить не менше, ніж 1/3 від загального освітнього навантаження, визначеного для цих дисциплін. Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача, становить, не більше, ніж 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Щотижневе аудиторне навантаження здобувачів не перевищує 30 год. За звітом ЕГ виявлено рівномірне навантаження, що забезпечує досягнення компетентностей і ПРН, а також відсутність скарг на надмірне аудиторне навантаження та нестачу часу на самостійну роботу.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Підготовка здобувачів за дуальною формою освіти не проводиться.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання за ОП Агрономія РВО молодший бакалавр оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО, на офіційній сторінці приймальної комісії МНАУ (<https://pk.mnau.edu.ua/junior-bachelor/>). Дискримінаційних положень в правилах прийому на навчання не виявлено.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Відповідно до Правил прийому на навчання (https://drive.google.com/drive/folders/1CuiERZoToa2wczR9oFsHoSzzS_k3ZFTV) конкурсний відбір для здобуття ОС молодший бакалавр за ОП Агрономія здійснюється на основі сертифікатів ЗНО лише із двох предметів, які враховують її особливості (перший – українська мова та література – обов'язково, а другий – за вибором (на бюджет – або математика, або іноземна мова, або історія України, або біологія, на контракт – будь-який предмет ЗНО).

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Визнання результатів навчання вступників, отриманих в інших ЗВО, регулюється Правилами прийому до МНАУ (<https://pk.mnau.edu.ua/normative-documents/admission-rules/>), Положенням про організацію освітнього процесу у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>), Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/275.pdf>), Положенням про комісію з визнання здобутих в освітніх установах ступенів вищої освіти та наукових ступенів у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/093.pdf>) та Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/272.pdf>). На ОП Агрономія РВО молодший бакалавр випадків переведення здобувачів з інших ЗВО не було.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується Положенням про організацію освітнього процесу у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>) та Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/275.pdf>), які розміщено на офіційному сайті МНАУ. Університет може визнати результати навчання, здобуті у неформальній освіті в обсязі, що, як правило, не перевищує 10% від загального обсягу кредитів ЄКТС, передбачених ОП. Випадків визнання неформальних результатів навчання на ОП Агрономія РВО молодший бакалавр не було.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Організація освітнього процесу на ОПП регламентується Стратегією розвитку МНАУ, Програмою реалізації Стратегії розвитку МНАУ та ін., зокрема, «Положенням про організацію освітнього процесу у МНАУ». <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>. Останній документ доповнюється і був затверджений із змінами, що говорить про постійне удосконалення. На ОПП Агрономія РВО молодший бакалавр використовуються різноманітні форми і методи навчання, які відповідають цілям вивчення окремих ОК, а також сучасній епідемічній ситуації. Під час самостійної роботи студент контактує з викладачем, на це виділяється окремий час для консультацій та із використанням електронних скриньок і таких соцмереж як Viber, Telegram, Jitsi Meet, Zoom. Студентоцентризований підхід реалізується через взаємоповагу між здобувачем і викладачем, анкетування для обрання ВК, участь здобувачів у системі внутрішнього забезпечення якості (шляхом анонімного опитування після проходження навчального року, семестру) та процесах акредитації ОПП (обговорення та врахування зауважень); процедури реагування на студентські скарги тощо.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Освітній процес здійснюється за рекомендованих Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою механізмів і процедур, а також із дотриманням вимог Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. У МНАУ порядок оцінювання здобувачів вищої освіти регулюється відповідним Положенням <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/270.pdf>. Форми підсумкового контролю з освітнього компоненту визначаються ОПП. Загалом інформація стосовно ОК викладена в силабусах і робочих програмах дисциплін, є доступною для здобувачів. Зауваження. 1. В робочій програмі ОК "Агрохімія" у переліку СК, формування яких згідно з матрицею відповідності повинна забезпечувати дана дисципліна, відсутня СК5 "Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і наукові дані в галузях сільськогосподарського виробництва".

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Стан матеріально-технічної бази надає можливість студентам поєднувати навчання і дослідження на практиці. На даній ОПП здобувачі на добровільних засадах залучаються до наукової роботи (виконання частини польових досліджень та лабораторних аналізів у ході виконання лабораторно-практичних робіт). На сторінці факультету агротехнології <https://www.mnau.edu.ua/faculty-agro/> представлена вичерпна інформація щодо договорів про співпрацю як з українськими партнерами, так і зарубіжними, що говорить про раціональне поєднання навчання і практичної підготовки під час освітнього процесу. Наукові здобутки викладачів та студентів відображені у збірниках конференцій, статтях наукового журналу «Вісник аграрної науки Причорномор'я» (<https://visnyk.mnau.edu.ua/>), членами редколегії якого є НПП факультету.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

НПП регулярно оновлюють зміст освіти. В робочі навчальні програми дисциплін, що викладалися на першому курсі у 2020-2021 навчальному році, були внесені деякі зміни, виходячи з потреб самих здобувачів та враховуючи сучасні практики. Наприклад, під час викладання «Ґрунтознавства з основами геології» була додана одна тема із сучасними методиками аналізу ґрунтів.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інтернаціоналізація діяльності ЗВО полягає у тісних наукових контактах із закордонними університетами, участі у міжнародних конференціях і симпозиумах, підвищенні кваліфікації на базі закордонних ЗВО. ЗВО працює над підвищенням рейтингу викладачів, який виявляється за публікаціями в наукометричних міжнародних базах даних. Підтверджено доступ здобувачів та викладачів до міжнародних інформаційних ресурсів та баз даних, інформація про це більше викладена на сторінці бібліотеки МНАУ https://lib.mnau.edu.ua/03_web_of_science_MNAU.htm, допомагають у роботі з ресурсами інструкції, рекомендації та вебінари від Clarivate analytics, Scopus.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Система оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти в навчальному процесі здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf> та Положення про порядок оцінювання здобувачів у Миколаївському національному аграрному університеті <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/270.pdf>. Форми контрольних заходів є чіткими і зрозумілими, оприлюднюються заздалегідь.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 201 Агрономія РВО молодший бакалавр наразі відсутній. Атестація здобувачів передбачається у формі державного іспиту, при цьому керуються відповідними методичними рекомендаціями, затвердженими рішенням науково-методичної комісії факультету агротехнологій Миколаївського національного аграрного університету 23.09.2021 р. <https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/agronomij/opp/derzhavna-atestaciya-metodichni-rekomendaciyi.pdf>.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Підсумковим контролем є заліки або іспити. При проведенні підсумкових контрольних заходів МНАУ у своїх діях керується «Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з проведення атестації здобувачів вищої освіти» <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/261.pdf>, де детально освітлена процедура проходження та перездачі, оскарження результатів. Перескладання екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється. Форми атестації визначаються освітньою програмою для підсумкового контролю та курсової роботи, робочою навчальною програмою для поточного та проміжного контролю шляхом усного опитування, тестування, оцінки написання та захисту рефератів та ін.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Кодекс академічної доброчесності у МНАУ затверджений у 28.11.2018 р. <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/260.pdf>. У нормативному документі «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у Миколаївському національному аграрному університеті» <https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/> прописано порядок подання документів на перевірку та встановлення академічного плагіату у МНАУ, заходи щодо запобігання недоброчесності, притягнення до відповідальності та порядок подання апеляції. ЗВО надано документальні підтвердження перевірки статей науковців та курсових робіт здобувачів в системі Unicheck. Здобувачі вищої освіти та викладачі можуть скористатися скриньками довіри, які розташовані в корпусах ЗВО і також можуть написати на електронну скриньку ректора. В силабусах і робочих програмах навчальних дисциплін, які передбачають виконання курсових робіт, корисно зазначити відповідальність за академічний плагіат та способи самоперевірки.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

На ОП Агрономія РВО молодший бакалавр за даними таблиці 1 ВСО викладають 18 кандидатів наук, 4 доктори наук та 9 викладачів без наукового ступеня. Гарантом ОП є доктор с.-г. наук, професор Гамаюнова В.В., завідувачка кафедри землеробства, геодезії та землеустрою МНАУ, науковий, викладацький, організаторський (декан факультету агротехнологій 2009-2014 рр.), досвід якої дозволяють безперечно якісно здійснювати контроль за освітньою діяльністю за даною ОП.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір НПП МНАУ є прозорою і чітко прописаною процедурою у Положенні про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-localdocuments/036.pdf>). Науковці, що претендують на вакантні місця, повинні первинно бути ознайомлені з цим документом та професійно-кваліфікаційними вимогами до відповідної посади начальником відділу кадрів. Оголошення про конкурси, терміни та умови їх проведення вивішуються на сайті університету. Вимоги до осіб, що претендують на посади, є загальновідомими на даний час, тобто аналізується науковий, виробничий стаж, відповідно наявність наукового ступеня, вченого звання, публікаційна активність, зокрема, публікації за останні 5 років у виданнях наукометричних баз Scopus, Web of Science, патенти на винаходи та свідоцтва на авторські права, підвищення кваліфікації чи стажування за останні 5 років, знання іноземної мови, проектна, грантова діяльність.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

МНАУ достатньо активно долучає роботодавців до освітнього процесу (<http://ua-news.mnau.edu.ua/2021/09/ZUSTRICH-ZI-STEIKKholderOM-NA-FAKULTETI-AHROTEKhnOLOHII.html>, <http://ua-news.mnau.edu.ua/2021/09/Zustrich-zi-steikkholderamy-na-fakulteti-ahrotekhnolohii.html>) на основі угод про співпрацю та на добровільних засадах, що регулюється Положенням про співпрацю із роботодавцями (зовнішніми стейкхолдерами) у МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educationalprocess/278.pdf>.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

У освітньому процесі залучаються для викладання лекційного матеріалу провідні фахівці лабораторій, науково-виробничого центру стандартизації, метрології та сертифікації (<http://ua-news.mnau.edu.ua/2020/10/Provedenniazaniat-iz-zaluchenniam-fakhivtsiv.html>), співпробітники фермерських господарств (<http://ua-news.mnau.edu.ua/2021/02/Spivpratsia-iz-steikkholderamy.html>), зернових терміналів, дослідних станцій та наукових інститутів. Як приклад, відбулася лекція на базі Інституту зрошувального землеробства на тему "Селекція, насінництво та технологія вирощування с.-г. культур". Також долучаються до проведення занять й іноземні фахівці (лекція від фахівця з Ізраїлю <http://ua-news.mnau.edu.ua/2020/10/ONLAIN-LEKtsIa-NA-FAKULTETI-AHROTEKhnOLOHII.html>).

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

МНАУ встановлено вимоги до підвищення кваліфікації НПП. Так, протягом 5-ти років викладачам потрібно підвищити свою кваліфікацію у 180 годин, тобто, 6 кредитів ЄКТС. Майже всі НПП проходять підвищення кваліфікації за темами, що відповідають предметній області навчальних дисциплін та задля покращення викладацької ораторської майстерності, ознайомлення з новими комп'ютерними програмами, додатками, для поглиблення знань щодо академічної доброчесності, використання ділової англійської мови та ін. ЗВО представлено приклади міжнародної мобільності викладачів для підвищення кваліфікації за кордоном. Університет частково відшкодовує НПП витрати, пов'язані із професійним вдосконаленням та розвитком. МНАУ здійснюється повернення НПП витрат на друк статей у виданнях, які індексуються в БД Scopus, WoS, що стимулює також і наукову діяльність. Зауваження. В відомостях про самооцінювання майже не висвітлено напрямки та здобутки НПП у науковій роботі, яка є основою професійного розвитку викладачів.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Так.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

МНАУ має потужну матеріально-технічну базу для досягнення визначених ОП цілей та ПРН. Інфраструктура: 11 корпусів загальною площею 89731 м², в т. ч. 69735 м² навчально-лабораторних приміщень. Загальна площа на 1 студента – 16,2 м². Забезпеченість навчальними площами на 1 студента складає 12,5 м². Є 4 гуртожитки на 1500 місць блочного типу з кімнатами на 2-3 студента. Працюють бібліотека, сучасні лабораторії, комп'ютерні класи. Зауваження. Згідно таблиці 1 Відомостей про самооцінювання, де охарактеризовано матеріально-технічне забезпечення за конкретними ОК, приборна база навчальних лабораторій: кабінету теорії механізмів і машин (№216), лабораторій генетики, селекції і насінництва (№409), зберігання, переробки та оцінки якості продукції (№411), фізіології рослин та сільськогосподарської мікробіології (№306) та інших потребує розширення та оновлення сучасним обладнанням для проведення лабораторних і практичних занять за відповідними ОК.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

МНАУ забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах ОП. Усі учасники освітнього процесу мають вільний і безкоштовний доступ до Wi-Fi, бібліотеки, комп'ютерів тощо.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Безпека життя та здоров'я здобувачів забезпечується Положенням про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/labor-life-protection/102.pdf> та ін. нормативними актами, інструкціями <https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/>. Здобувачі проходять інструктажі з охорони праці та безпеки життєдіяльності. Психологічне здоров'я здобувачів забезпечується діяльністю психологічної служби <https://www.mnau.edu.ua/vyh-rob/ps-sluzh/>. Важливим є також проведення щотижневих кураторських годин. У гуртожитках МНАУ працюють медпункти https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1xmr1tmpBRwfm_G8GfoojLq4BKrRotCpK.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Консультаційна підтримка забезпечується кураторами, профільною кафедрою, науково-дослідною частиною. Соціальна підтримка: первинна профспілкова організація студентів, практичний психолог, Центр громадського харчування, підтримка здобувачів пільгових категорій, які отримують соціальні стипендії у встановленому порядку. За звітом ЕГ, здобувачі вищої освіти констатували, що задоволені рівнем підтримки, яку забезпечує ЗВО.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

МНАУ забезпечує доступність ЗВО для навчання осіб із особливими потребами, що регламентується наступними документами: Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/279.pdf>), Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з обмеженими фізичними можливостями, громадян похилого віку, інших маломобільних груп населення під час перебування на території МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/280.pdf>).

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій регулюють документи: Положення про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції у МНАУ та ТЕК https://www.mnau.edu.ua/files/home/zapob-kor/polozenya_1.pdf, Положення про вирішення конфліктних ситуацій у МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/281.pdf>, Антикоруційна програма МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/home/zapob-kor/program.pdf>, Кодекс корпоративної культури МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/home/zapob-kor/kodeks.pdf>, Кодекс академічної доброчесності у МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/260.pdf>, Положення про порядок розгляду звернень громадян і юридичних осіб в МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/215.pdf>.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються Положенням про порядок розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд освітніх програм у Миколаївському національному аграрному університеті (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/269.pdf>); Положенням про організацію освітнього процесу у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>), Положенням про робочі (проектні) групи та групи забезпечення освітніх програм у Миколаївському НАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/277.pdf>).ЗВО послідовно дотримується цих визначених процедур.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

У МНАУ здобувачі мають право подавати пропозиції щодо удосконалення ОП, якості викладання навчальних дисциплін. Пропозиції здобувачів збираються через проведення анкетувань або усних опитувань та аналізуються групою забезпечення та викладачами. Зауваження. Форма анкета, що використовується для опитування здобувачів, не передбачає можливості відкритих відповідей для конкретизації пропозицій.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Роботодавці залучаються до моніторингу та забезпечення якості ОП. Залучення роботодавців до періодичного перегляду ОП, рецензування та ін. процедур регламентується Положенням про співпрацю із роботодавцями (зовнішніми стейкхолдерами) у МНАУ <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/278.pdf>. Безпосередньо до обговорення ОП Агрономія РВО молодший бакалавр були залучені такі представники роботодавців: Вожегова Р. А. – директор Інституту зрошуваного землеробства НААН України, Дробітько В. М. – директор ФГ «Аркадія» Братського району Миколаївської області; Федюк В. І. – голова СФГ «Аякс» Веселинівського району Миколаївської області; Хомут В. П. – директор ФГ «Агролайф» Жовтневого району, Миколаївської області. Дудченко В. В. – директор Інституту рису НААН України.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Так

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Внутрішньою системою забезпечення якості освіти в університеті передбачений моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм. Значна увага приділяється опитуванню стейкхолдерів щодо якості ОП способом анкетування. На засіданні робочої групи факультету агротехнологій були враховані побажання здобувачів вищої освіти та до ОП додана дисципліна «Хімія (органічна та неорганічна)».

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

ОП «Агрономія» РВО молодший бакалавр спеціальності 201 «Агрономія» проходить акредитацію вперше.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Всі учасники академічної спільноти залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП через низку процедур відповідно до Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/273.pdf>) та Стандарту організації «Настанова з якості» (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/quality-management-system/001.pdf>), який є основним документом системи якості МНАУ.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу регламентуються Статутом МНАУ (https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/15_02/statut.pdf), колективним договором (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/quality-management-system/kolektivniy-dogovir.pdf>) і правилами внутрішнього розпорядку МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/pravylavr.pdf>), Положенням про організацію освітнього процесу у МНАУ (<https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>) та ін. Усі документи є публічними, доступними та розміщені на сайті ЗВО у відкритому доступі (у вкладці нормативні документи <https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/>).

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

ОП «Агрономія» початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти розроблено проектною групою факультету агротехнологій (https://www.mnau.edu.ua/files/faculty/agronomij/opp/opp_agro_mbak.pdf). Не пізніше ніж за місяць до затвердження ОП на офіційному сайті ЗВО оприлюднюється її проєкт для отримання зауважень та пропозицій.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На офіційному веб-сайті ЗВО, зокрема на сторінках факультету агротехнологій, у вкладці Освітньо-професійна програма «Агрономія» початково рівня (короткий цикл) вищої освіти (<https://www.mnau.edu.ua/faculty-agro/molodshij-bakalavr/>) оприлюднено повну та достовірну інформацію про ОП. Зауваження. Під час переходу з головної сторінки ЗВО на сторінку факультету зникає можливість перекладу на інші мови, що створює труднощі та перешкоди для ознайомлення з необхідною інформацією іноземними стейкхолдерами.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Найважливіша практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендовано проаналізувати та врахувати досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 201 Агрономія.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендовано представити структурно-логічну схему у вигляді системи, де прослідковуються логічні зв'язки між освітніми компонентами. Рекомендовано показати для кожного освітнього компонента, попереднє вивчення яких дисциплін необхідне для його засвоєння та для опанування яких дисциплін він є основою. Рекомендовано зменшити кількість дисциплін в ОПП, перевести частину дисциплін у категорію змістовних модулів. Рекомендовано назвати розділ 2 в навчальному плані "Дисципліни вільного вибору студента", упорядкувати нумерацію освітніх компонентів в ОПП і НП. Враховуючи необхідність початкової соціалізації здобувачів першого року навчання РВО молодший бакалавр рекомендовано змістити дисципліни вільного вибору здобувача на другий рік навчання. Рекомендовано збільшити тривалість виробничою практики.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендовано посилити роботу із інформування здобувачів щодо можливостей участі у програмах академічної мобільності, а також щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендовано в робочих програмах освітніх компонентів представити і забезпечити відповідним змістом лекційних і практичних занять всі ЗК, СК та ПРН згідно із матрицею відповідності в ОПП. Рекомендовано проводити більш конкретизоване анонімне опитування здобувачів по курсах та спеціальностях задля більш обґрунтованого оцінювання ситуації. На шляху до інтернаціоналізації рекомендовано більше уваги приділити перекладу ресурсів сайту МНАУ, нормативних освітянських документів на англійську мову.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендовано у силабусах і робочих навчальних програмах дисциплін, пов'язаних із написанням курсових робіт, зазначити про відповідальність за академічний плагіат та способи самоперевірки.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендовано у відомостях про самооцінювання представляти теми і результати наукової роботи НПП як основу підвищення їхньої кваліфікації. Рекомендовано посилити публікаційну активність НПП, особливо у фахових журналах, що рецензуються у наукометричних базах.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендовано в Відомостях про самооцінювання надавати обов'язкову інформацію про рік введення в експлуатацію і рік останнього ремонту для обладнання/устаткування, яке представлено як матеріально-технічне забезпечення дисциплін. Рекомендовано розширити матеріально-технічну базу навчальних лабораторій, оновити лабораторії із переробки рослинницької продукції, генетики, селекції і насінництва, фізіології рослин та сільськогосподарської мікробіології та інші сучасним обладнанням.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендовано в анкеті для опитування здобувачів додати поля із відкритими відповідями для конкретизації пропозицій та аргументування власної думки щодо задоволеності процесом навчання.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендовано доопрацювати сайт ЗВО для ознайомлення з інформацією про освітні програми іноземними здобувачами і стейхолдерами, надати можливість перегляду сторінок профільної кафедри ОПП Агрономія та інших структурних підрозділів іноземними мовами.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛОПУШНЯК ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ